

Урок 4.

**Слова власне українські й
запозичені.**

**Виправдані й небажані
запозичення**

ПЕРЕВІР СЕБЕ!

Відповіді до вправи 5 на стор. 20-21.

1 – г.

2 – в.

3 – а.

4 – г.

5 – а, в.

6 - в.

ГОВОРИ ПРАВИЛЬНО!

1. Іти по вулиці –
2. Кожний раз –
3. Крайня необхідність –
4. У рамках теми –
5. Жорсткий контроль –
6. Відволікати увагу –
7. Вести себе впевнено –
8. Узяти себе в руки –
9. Вийти з себе –

- 1. Іти вулицею.**
- 2. Щоразу.**
- 3. Гостра потреба.**
- 4. У межах теми.**
- 5. Суворий контроль.**
- 6. Відвертати увагу.**
- 7. Поводитися впевнено.**
- 8. Опанувати себе.**
- 9. Утратити витримку.**

ГОВОРИ ПРАВИЛЬНО!

1. Вірна відповідь—
2. Відмічати День писемності—
3. На власному прикладі—
4. Говорити на українській мові—
5. Учбовий посібник—
6. Престижний адвокат—
7. Плановий покажчик—
8. Відмінити указ—
9. Багате уявлення—

1. **Правильна відповідь.**
2. **Відзначати День писемності.**
3. **На особистому прикладі.**
4. **Говорити українською мовою.**
5. **Навчальний посібник.**
6. **Авторитетний адвокат.**
7. **Плановий показник.**
8. **Скасувати указ.**
9. **Багата уява.**

Дослідження-передбачення.

Прочитайте пари слів. Як вони називаються?

**Злий – агресивний, мовознавство – лінгвістика,
адаптувати – пристосовувати.**

Яке зі слів синонімічної пари є запозиченим, а яке українським?

Як ви їх розрізнили?

Власне українські слова:

назви родинних зв'язків	мати, дочка, брат;
назви частин людського тіла	мозок, брова, вухо;
назви тварин, птахів, риб, комах	свиня, вовк, гуска, вугор, оса;
назви рослин	дерево, дуб, ясен;
назви житла та його частин	дім, двері, двір;
назви небесних світил, часу і явищ природи	Сонце, Місяць, день, ніч, весна, дощ;
назви основних дій і процесів	іти, везти, жити, їсти, пити;
назви основних якостей	довгий, світлий, вузький.

Іншомовні (запозичені) слова

старослов'янізми	храм, древо, прах, раб, єдиний, приязнь, учитель, гординя, возвеличити, воздвигнути, предтеча, соратник, благословенний, вождь тощо
грецизми	корабель, кедр, кипарис, крокодил, монастир, грамати́ка, логі́ка, філософі́я, бібліотека, театр тощо
латинізми	алібі, імперія, коефіцієнт, дисципліна, абітурієнт тощо
тюркізми	аркан, аршин, байрак, товар, сарай, козак, балик, чабан тощо

Іншомовні (запозичені) слова

з німецької мови	грунт, фарба, цегла, шахта, бутерброд, гросмейстер тощо
з французької мови	квартира, міністр, аташе, ампула, сюжет, вестибуль, флакон, вуаль тощо
з англійської мови	грейдер, комбайн, спонсор, біфштекс, тренер, клуб, трамвай, тролейбус тощо
з інших мов	трап, трос, алегро, віолончель, композитор, піаніно, соната, карамель, москіти, завод, кадет, болт, затвор, гучномовець тощо

До іншомовних слів дібрати синоніми — власні українські слова.

Консенсус, фотографія, репродукція, рентабельний, експозиція, еквівалент, компенсація, контракт, ротація, трансформація, хобі, фактор, фон, аплодисменти, дискусія, індустрія, експлуатація, журнал, корпорація, потенційний.

ПЕРЕВІР СЕБЕ

Консенсус – згода, фотографія – світлина,
репродукція – відтворення, рентабельний –
прибутковий, експозиція – виставка, еквівалент –
відповідник, компенсація – відшкодування,
контракт – угода, ротація – зміна, трансформація –
перетворення, хобі – захоплення, фактор – чинник,
фон – тло, аплодисменти - оплески, дискусія -
обговорення, індустрія - промисловість,
експлуатація - визиск, журнал - часопис,
корпорація - спілка, потенційний-можливий.

Дослідження-пошук з елементами аналізу

Прочитайте логічні пари слів. Дослідіть, у яких смислових зв'язках вони перебувають. Визначте, у яких парах цей зв'язок порушено. Запишіть виправлений варіант.

Тинейджер – хлопець, маклер – посередник,
бартер – товарообмін, амбасадор – міністр,
кантор – митець, стагнація – застій,
легалізація – узаконення, девальвація –
перерозподіл, верифікація – контролювання,
маркетинг – торгівля.

ПЕРЕВІР СЕБЕ

**Тинейджер – підліток, амбасадор –
посол, кантор – співак,
девальвація – знецінення.**

Говорімо українською

Доберіть до іншомовних слів власне українські.

тег		фотографія	
стикер		лайк	
фактор		вікенд	
кавер		пост	
ок		вау	

ПЕРЕВІР СЕБЕ

тег	мітка	фотографія	світлина
стикер	наліпка	лайк	уподобайка
фактор	чинник	вікенд	вихідний
кавер	переспів	пост	допис
ок	гаразд	вау	овва

Запропонуйте українські відповідники до слів.

- аплодисменти
- антракт
- аншлаг
- пріоритет
- аргумент
- гуманність
- імідж
- конкурс
- кулінарія
- хобі

ПЕРЕВІР СЕБЕ

- оплески
- перерва
- успіх
- перевага
- доказ
- людяність
- образ
- змагання
- куховарство
- захоплення

Дослідження-увідповіднення

Увідповідніть слова лівого і правого стовпців, утворивши синонімічні пари. За потреби скористайтеся довідковими онлайн-ресурсами.

- 1 аутсорсинг
- 2 рафтинг
- 3 пітчинг
- 4 булінг
- 5 рерайтинг
- 6 інжиніринг
- 7 консалтинг
- 8 лізинг

- А** приниження
- Б** проектування
- В** навчання
- Г** оренда
- Д** ставлення
- Е** консультація
- Ж** підрядництво
- З** переписування
- К** подання

ПЕРЕВІР СЕБЕ

1 – Ж;

2 – Д;

3 – К;

4 – А,

5 – З,

6 – Б,

7 – Е,

8 – Г.

ДОДАТКОВІ МАТЕРІАЛИ

Відеоматеріал до уроку:

https://www.youtube.com/watch?v=OUmM9JK_MPo

Навчальні тести:

<http://91.218.212.172/news/lifelonglearn/81382/>

ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

- Опрацювати § 5 підручника, виконати вправу 3 на стор. 24 (виписати запозичені слова, дібрати до них українські відповідники).